

Sygn. akt II Ca 736/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Sędzia Sądu Rejonowego Anna Wołucka-Ławnikowicz (delegowana)

Protokolant Starszy sekretarz sądowy Jolanta Jaworska

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2019 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z

siedzibą w W.

o zapłatę kwoty 7000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1

września 2017 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Kraśniku z dnia 5

czerwca 2018 roku, w sprawie I C 25/18

I. oddała apelację;

II. zasądza od Towarzystwa (...) Spółki

Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz P. W. kwotę 900 zł

(dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt II Ca 736/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 października 2017 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego w Kraśniku w dniu 13 października 2017 roku, powód P. W., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego – Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 7000 zł odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 września 2017 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 26 października 2016 roku w miejscowości M. na ul. (...) powód nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem marki F. (...), numer rejestracyjny (...), na prostym odcinku drogi nie zachował szczególnej ostrożności, w wyniku czego najechał na tył jadącego rowerem w tym samym kierunku B. B., który doznał obrażeń ciała, które naruszyły prawidłowe funkcjonowanie organizmu na czas powyżej siedmiu dni.

Powód wskazał, że Sąd Rejonowy w Kraśniku wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017 roku warunkowo umorzył postępowanie wobec P. W., a ponadto orzekł od oskarżonego na rzecz B. B. zadośćuczynienie w kwocie 7000 zł.

Powód wskazał, że zadośćuczynienie w kwocie 7000 zł wpłacił na rzecz pokrzywdzonego i pismem z dnia 23 sierpnia 2017 roku zwrócił się do pozwanego o refundację uiszczanego świadczenia. W dniu 31 sierpnia 2017 roku ubezpieczyciel odmówił zwrotu kwoty 7000 zł (k. 2-5).

*

W dniu 26 października 2017 roku Sąd Rejonowy w Kraśniku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie (...) i nakazał pozwanemu zapłacić powodowi kwotę 7000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 września 2017 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1304,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (k. 12).

*

Od nakazu zapłaty z dnia 26 października 2017 roku pozwany wniósł sprzeciw, zaskarżając nakaz w całości.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (k. 17-23).

*

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2018 roku Sąd Rejonowy w Kraśniku:

I. zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda P. W. kwotę 7000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 września 2017 roku do dnia zapłaty;

II. zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz P. W. kwotę 2167 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (k. 137).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Lubartowie Wydział II Karny z dnia 28 czerwca 2017 roku, sygn. akt (...), zostało warunkowo umorzona postępowanie karne wobec powoda P. W., oskarżonego o nieumyślne naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym i spowodowanie nieumyślnego wypadku drogowego w dniu 26 października 2016 roku, w wyniku którego B. B. doznał obrażeń ciała na okres powyższej siedmiu dni. Wyrokiem tym w punkcie 3 powód został zobowiązany do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego kwoty 7000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy.

Sąd Rejonowy ustalił, że należność z tytułu zasądzzonego zadośćuczynienia powód wypłacił na rzecz poszkodowanego wypadkiem w dniu 30 czerwca 2017 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dacie spowodowania kolizji powód był ubezpieczony w Towarzystwie (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Sąd Rejonowy ustalił, że w piśmie z dnia 23 sierpnia 2017 roku powód wzywał pozwanego o zwrot kwoty 7000 zł wypłaconej poszkodowanemu B. B.. W odpowiedzi na wezwanie ubezpieczyciel w piśmie z dnia 31 sierpnia 2017 roku odmówił zwrotu powodowi dochodzonej przez niego kwoty.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisów art. 822 § 1 k.c. oraz art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i wyjaśnił, że z przepisów tych nie wynika wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela, gdy orzeczono wobec sprawcy wypadku obowiązek naprawienia szkody.

Sąd Rejonowy wskazał, że zagadnienie prawne dotyczące żądania zwrotu przez ubezpieczyciela wypłaconego poszkodowanemu zadośćuczynienia orzeczonego na podstawie art. 46 k.k. stanowiło przedmiot rozważań Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 31/11 (OSNC 2012, nr 3, poz. 29) stwierdził, że sprawca wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano środek karny polegający na obowiązku naprawienia szkody (art. 46 § 1 w związku z art. 39 pkt 5 k.k.), może domagać się od ubezpieczyciela – na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów – zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego.

W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że orzekany w wyroku karnym obowiązek naprawienia szkody stanowi środek karny określony w art. 39 pkt 5 i art. 46 § 1 k.k. Może być orzeczony obok kary, ale także w jej miejsce, stanowiąc samoistną sankcję karną. Obowiązek ten może być również nałożony jako środek probacyjny w razie warunkowego umorzenia postępowania karnego (art. 67 § 3 k.k.). Sąd Najwyższy jednoznacznie w treści uchwały odniósł się do możliwości dochodzenia przez sprawcę wypadku, z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC, zapłaconego zadośćuczynienia, orzeczonego w wyroku skazującym za popełnione przestępstwo, pozostające w związku z ruchem pojazdów mechanicznych.

Zdaniem Sądu Rejonowego, gdy obowiązek naprawienia szkody polegający na zasądzeniu na rzecz pokrzywdzonego zadośćuczynienia stanowi środek karny (art. 46 § 1 w zw. z art. 39 k.k.), jak i środek probacyjny (art. 67 § 3 k.c.), zmierza on do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody. W obu przypadkach w grę wchodzi zatem poza funkcją penalną i resocjalizacyjną również jego funkcja kompensacyjna.

Sąd Rejonowy wskazał, że zarówno w przypadku orzeczenia środka karnego, który wskazany został w powołanej uchwale Sądu Najwyższego, jak i w wypadku zobowiązania do naprawienia szkody w razie warunkowego umorzenia postępowania, chodzi o takie same środki represji wobec sprawy przestępstwa, które mają jednocześnie charakter kompensacyjny, zmierzający do wyrównania szkody powstałej wskutek przestępstwa. To z kolei prowadzi do wniosku, że dopuszczalne jest dochodzenie od ubezpieczyciela zwrotu świadczenia zapłaconego na rzecz pokrzywdzonego przez sprawcę wypadku komunikacyjnego, wobec którego zastosowano przy warunkowym umorzeniu postępowania obowiązek naprawienia szkody przez wypłacenie osobie poszkodowanej zadośćuczynienia na podstawie art. 67 § 3 k.k. Skoro sprawca naprawił szkodę, to może domagać się zwrotu spełnionego świadczenia. Bez znaczenia w tym przypadku pozostaje okoliczność, czy spełnienie świadczenia nastąpiło dobrowolnie, czy było wynikiem zasądzającego wyroku karnego. Cel obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej sprawcy polega na tym, aby w granicach określonych w ustawie i umowie koszt naprawienia szkody pokrył ubezpieczyciel w zamian za składkę zapłaconą przez ubezpieczonego sprawcę.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia w zakresie odsetek za opóźnienie Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 481 § 1 k.c. Sąd Rejonowy ustalił, że powód przed wniesieniem powództwa wzywał pozwanego w piśmie z dnia 23 sierpnia 2017 roku do zapłaty dochodzonej kwoty. W dniu 31 sierpnia 2017 ubezpieczyciel odmówił spełnienia świadczenia. Od dnia następnego pozostawał już w opóźnieniu, co uzasadniało uwzględnienie roszczenia odsetkowego zgodnie z żądaniem.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

*

Od wyroku z dnia 5 czerwca 2018 roku apelację wniósł pozwany – Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika, zaskarżając wyrok w całości.

Pozwany zarzucił „naruszenie prawa materialnego, tj. art. 822 § 1 KC w zw. z art. 13 ust. 2, art. 34 ust. 1 oraz art. 35 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 46 § 2 KK przez niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że ubezpieczonemu sprawcy szkody przysługuje roszczenie regresowe o zwrot zapłaconej nawiazki orzeczonej wyrokiem

karnym, podczas gdy odpowiedzialność gwarancyjna ubezpieczyciela odnosi się jedynie do odpowiedzialności cywilnej ubezpieczonego, nie odnosi się natomiast do obowiązku uiszczenia nawiazki nałożonego wyrokiem karnym”.

Pozwany wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa o zapłatę kwoty 7000,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 września 2017 r. do dnia zapłaty zasądzonej na rzecz P. W.” oraz o „zmianę zaskarżonego wyroku w części rozstrzygającej o kosztach procesu oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych” (k. 146-153).

÷

W odpowiedzi na apelację P. W., reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego przez sądem drugiej instancji według norm przepisanych (k. 162-163).

÷

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów według norm przepisanych (k. 171v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest bezzasadna w całym zakresie zaskarżenia i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie okoliczności faktycznych mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia. Ustaleń tych nie kwestionuje również pozwany, ponieważ apelacja nie zawiera żadnych zarzutów, które dotyczyłyby prawidłowości ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji.

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że w punkcie 3 wyroku z dnia 28 czerwca 2017 roku, wydanego w sprawie (...), Sąd Rejonowy w Lubartowie orzekł na podstawie art. 67 § 3 k.c. od oskarżonego P. W. na rzecz poszkodowanego B. B. kwotę 7000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Treść wyroku z dnia 28 czerwca 2017 roku jednoznacznie wskazuje, że od P. W. zostało zasądzone na rzecz B. B. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, nie zaś nawiazka.

W związku z powyższym całkowicie bezprzedmiotowe są rozważania prawne pozwanego w pierwszej instancji oraz zarzuty zawarte w apelacji dotyczące charakteru prawnego nawiazki orzeczonej na rzecz poszkodowanego w postępowaniu karnym. Zagadnienie prawne, na które powołuje się pozwany, nie występuje w rozpoznawanej sprawie.

Niczego nie zmienia w omawianym zakresie fakt, że dokonując wpłaty na rzecz B. B. kwoty 7000 zł (w formie bezgotówkowej) powód wskazał w tytule przelewu na rachunek bankowy, że dokonuje wpłaty „nawiazki na rzecz B. B. ze sprawy (...) SR Lubartów” (k. 111v), jak również okoliczność, że pełnomocnik powoda wezwał ubezpieczyciela w piśmie z dnia 23 sierpnia 2017 roku do refundacji „nawiazki” (k. 114v-115v). Błędne określenie przez powoda przy spełnieniu świadczenia charakteru prawnego zasądzonej w postępowaniu karnym kwoty nie ma żadnego wpływu na rzeczywistą podstawę faktyczną spełnionego przez powoda świadczenia.

Przepisy Kodeksu karnego jednoznacznie rozróżniają obowiązek naprawienia szkody majątkowej wyrządzonej przestępstwem lub obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiazkę, jako środki prawnokarne, które sąd może lub ma obowiązek orzec w razie skazania za przestępstwo.

Przepisy art. 46 k.k. stanowią, że:

§ 1. W razie skazania sąd może orzec, a na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej orzeka, stosując przepisy prawa cywilnego, obowiązek naprawienia, w całości albo w części, wyrządzonej przestępstwem szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; przepisów prawa cywilnego o możliwości zasądzenia renty nie stosuje się.

§ 2. Jeżeli orzeczenie obowiązku określonego w § 1 jest znacznie utrudnione, sąd może orzec zamiast tego obowiązku nawiązkę w wysokości do 200 000 złotych na rzecz pokrzywdzonego, a w razie jego śmierci w wyniku popełnionego przez skazanego przestępstwa nawiązkę na rzecz osoby najbliższej, której sytuacja życiowa wskutek śmierci pokrzywdzonego uległa znacznemu pogorszeniu. W razie gdy ustalono więcej niż jedną taką osobę, nawiązki orzeka się na rzecz każdej z nich.

§ 3. Orzeczenie odszkodowania lub zadośćuczynienia na podstawie § 1 albo nawiązki na podstawie § 2 nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu niezaspokojonej części roszczenia w drodze postępowania cywilnego.

Przepis art. 67 § 3 k.k. stanowi, że umarzając warunkowo postępowanie karne, sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości albo w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę; sąd może nałożyć na sprawcę obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 1-3, 5-6b, 7a lub 7b, a ponadto orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub zakaz prowadzenia pojazdów, wymieniony w art. 39 pkt 3, do lat 2. Przepisy art. 72 § 1a i 1b stosuje się odpowiednio.

Odszkodowanie za szkodę majątkową lub zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (szkodę niemajątkową) orzekane w postępowaniu karnym na podstawie powołanych wyżej przepisów pełni nie tylko funkcje prawnokarne, ale ma przede wszystkim charakter kompensacyjny. Z przepisu art. 46 § 1 k.c. jednoznacznie wynika, że orzekając o obowiązku naprawienia, w całości albo w części, wyrządzonej przestępstwem szkody lub obowiązku zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, sąd stosuje przepisy prawa cywilnego. Nie stosuje się jedynie przepisów prawa cywilnego o możliwości zasądzenia renty.

Zastosowanie przepisów prawa cywilnego przesądza o cywilnoprawnym charakterze wskazanego wyżej zadośćuczynienia i odszkodowania.

Z dokumentów przedstawionych przez samego pozwanego jednoznacznie wynika, że w rozliczeniach z poszkodowanym B. B. ubezpieczyciel traktował spełnione przez powoda na rzecz B. B. świadczenie jako zadośćuczynienie, a spełnienie tego świadczenia, jako skutkujące umorzeniem zobowiązania ubezpieczyciela względem poszkodowanego (k. 34-37, 39-41, 41v, 49-50, 57-58, 65-66).

W związku z powyższym nie zachodzą żadne wątpliwości, że powód, jako dłużnik, który spełnił świadczenie z tytułu krzywdy wyrządzonej czynem niedozwolonym objętym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych (OC), może domagać się od ubezpieczyciela zwrotu spełnionego świadczenia.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, należało oddalić apelację, jako bezzasadną.

*

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz P. W. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W związku z tym, że apelacja pozwanego została oddalona w całości, pozwany jest stroną przegrywającą sprawę w całości w postępowaniu odwoławczym. Pozwany powinien zatem zwrócić powodowi koszty poniesione przez powoda w postępowaniu odwoławczym. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 900 zł, ustalone według stawki minimalnej na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Anna Podolska-Kojtych Dariusz Iskra Anna Wołucka-Ławnikowicz